

Nefndasvið Alþingis,
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Sent í tölvupósti á nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 31. október 2023

Efni: Umsögn NASF á Íslandi um þingsályktunartillögu um bann við fiskeldi í opnum sjókvíum.
5. mál

Umsagnaraðili

NASF á Íslandi, kt. 601217-2440, með skráð aðsetur að Kalkofnsvegi 2, 101 Reykjavík. („NASF“) er náttúruverndarsamtök sem hafa vernd Norður-Atlantshafslaxins að megin-markmiði. Formaður NASF á Íslandi er Friðleifur Egill Guðmundsson, kt. 180680-6169 og framkvæmdastjóri er Elvar Friðriksson kt. 111189-2349.

NASF á Íslandi (hér eftir „NASF“) stendur fyrir North Atlantic Salmon Fund og er afsprengi Verndarsjóðs villtra laxastofna kt. 550692-2449, sem Orri Vigfússon heitinn stofnaði og rak í 27 ár.

Umsögn

NASF tekur því fagnandi að innan veggja Alþingis sé að eiga sér stað vitundarvakning er varðar skaðsemi sjókvíaeldis. Árum saman hafa náttúruverndarsamtök á Íslandi varað við þeim miklu umhverfisspjöllum sem fylgja sjókvíaeldi og því miður er sú staða komin að allar þessar viðvaranir eru orðnar að veruleika.

Frjóir eldislaxar af norskum uppruna í hundruðum, ef ekki þúsundum hrygna nú í íslenskum ám sem setur framtíð villtra laxastofna í mikla hættu. Lús í sjókvíaeldi er orðin svo mikil í fjórðum landsins að margfalda hefur þurft notkun á skordýraeitri. Nýlega bárust þær fréttir að ástandið á eldislaxi í Tálknafirði væri svo slæmt vegna lúsar að það þurfti að slátra um einni milljón laxa. Þessum laxi er dælt beint í norsk skip svo ekki er líklegt að sveitarfélögin sjái neinar tekjur af þeim.

Það er löngu orðið ljóst að það voru mistök að leyfa þennan mengandi iðnað hér á landi. Þó er það svo að hægt er að viðurkenna mistökin og reyna að snúa þeim við. Það er því afar mikilvægt að grípa í taumana hér og nú, áður en það verður of seint.

Eitt af því sem er löngu orðið ljóst er að eftir því sem umfang sjókvíaeldis eykst, verða vandamálin stærri og alvarlegri. Nú þegar eru vandamálin í þessum iðnaði orðin mjög stór og þó er einungis verið að framleiða um helming af því sem núverandi áhættumat erfðablöndunar heimilar. Að halda að hægt sé að halda áfram að stækka iðnaðinn er einfaldlega ekki raunhæft, þ.e. ef að stefna stjórnvalda er í raun að stunda laxeldi í sátt við samfélag og náttúru.

NASF tekur þar af leiðandi undir og styður þingsályktunartillöguna og fer fram á það að sjókvíaeldi verði bannað á Íslandi. Að auki má nefna að meirihluti þjóðarinnar er mótfallinn þessum iðnaði. Samkvæmt nýjustu könnun Gallup eru 63,5% þjóðarinnar neikvæð gagnvart sjókvíaeldi, en aðeins 14% jákvæð. Af þeim sem tóku afstöðu vildu 57,5% banna sjókvíaeldi.

NASF vill einnig koma því á framfæri að á meðan enn er verið að stunda sjókvíaeldi á Íslandi er algjörlega nauðsynlegt að gera það eftir allra ströngustu stöðlum og gefa enga afslætti. Hingað til hefur regluverk í sjókvíaeldi verið sett þannig upp að eftirlitsstofnanir eru háðar sjókvíaeldisfyrirtækjunum er varðar upplýsingar og aðgang. Mikil áhersla hefur verið á innra eftirlit og viðurlög við brotum hafa verið í mýflugumynd. Það hefur leitt til þess að öll þau umhverfisspjöll sem spáð var fyrir um hafa orðið að veruleika. Ísland á einfaldlega ekki að þurfa að sætta sig við þetta.

Íslensk stjórnvöld hafa nú það einstaka tækifæri að geta snúið við þeirri neikvæðu þróun sem hefur átt sér stað alls staðar þar sem sjókvíaeldi er stundað. Villtur lax á Íslandi er einstakur. Það er vitað mál að sjókvíaeldi hefur gríðarlega neikvæð áhrif á stofnana, en á Íslandi er enn hægt að koma í veg fyrir það. Að leyfa sjókvíaeldi á Íslandi, og sérstaklega að auka við það er hrein aðför að villtum laxi og þeim vistkerfum sem hann lifir í. Meirihluti þjóðarinnar vill ekki þennan iðnað og sá tími mun koma að horft verður til baka á sjókvíaeldi hér á landi sem svartan blett í náttúruvernd og auðlindanýtingu þjóðarinnar. NASF biðlar til stjórnvalda að hlusta á fólkið og hverfa frá sjókvíaeldi. Það er ennþá hægt hér á landi, það þarf ekki annað en að horfa á reynslu annara þjóða til að sjá að þetta endar bara á einn veg ef haldið er áfram á sömu braut.

NASF vonar að umsögn þessi verði tekin efnislega fyrir og stuðst verði við hana á næstu stigum málsins.

Virðingarfyllst,

Elvar Örn Friðriksson

f.h. NASF á Íslandi
Elvar Örn Friðriksson